

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LULEÅ**

H 3

DOM
2026-02-26
Meddelad i Luleå

Mål nr
252-26

KLAGANDE

1. [REDACTED]
2. [REDACTED]
3. [REDACTED]
Ombud: [REDACTED]
4. [REDACTED]
Ombud: [REDACTED]

MOTPART

Länsstyrelsen i Stockholms län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2026-01-15, diariernr 62188-2025, se bilaga 1

SAKEN

Licensjakt efter lodjur

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår yrkandena från [REDACTED] och [REDACTED] om att förvaltningsrätten ska inhämta förhandsavgörande från EU-domstolen.

Förvaltningsrätten avslår överklagandena i övrigt.

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

BAKGRUND OCH PARTERNAS INSTÄLLNING

Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) beslutade om licensjakt efter högst 4 lodjur, varav högst 2 honor, i Norrtälje kommun. I beslutet anges att jakten får bedrivas fr.o.m. den 1 mars 2026 t.o.m. den 31 mars 2026 eller till en tidigare tidpunkt om länsstyrelsen avlyser jakten. Skäl, villkor och övriga detaljer framgår av bilaga 1.

██ yrkar att förvaltningsrätten ska upphäva beslutet om licensjakt efter lodjur. Vidare yrkas att rätten inhämtar förhandsavgörande från EU-domstolen dels i fråga om det är förenligt med stöd av artikel 16.1 och bilaga 4 till rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) att bedriva jakt på lodjur enbart i syfte att minska lodjursstammens storlek, dels angående tolkningen av ”behöriga nationella myndigheterna” i samma direktiv. I vart fall yrkas att förvaltningsrätten upphäver villkoret att licensjakten inte får bedrivas senare än en timme efter att länsstyrelsen har avlyst jakten och i stället förordnar att den ska upphöra omedelbart då länsstyrelsen avlyser jakten.

████████ yrkar att beslutet om licensjakt ska ogiltigförklaras.

██ yrkar att beslutet om licensjakt på lodjur ska upphävas samt att förvaltningsrätten ska inhämta förhandsavgörande från EU-domstolen.

████████████████ yrkar att förvaltningsrätten ska upphäva beslutet.

████████████████ ändrar inte beslutet.

Både i länsstyrelsens beslut och ██ talan åberopas rapporten *Inventering av lodjur 2025* av Rovdata, SLU och Viltskadecenter (hädanefer

”inventeringsrapporten”). Länsstyrelsen åberopar också bl.a. rapporten *Beskattningsmodell för lodjur, Prognoser för den svenska lodjurspopulationen 2027 vid olika beskattningsnivåer under 2026* av SLU och Viltskadecenter (beskattningsrapporten) och sin egen inventering av stora rovdjur i länet. Rovdjursföreningen åberopar bl.a. bedömningen från Länsstyrelsen i Norrbottens län att inte besluta om licensjakt på lodjur 2026, rapporten *En attitydundersökning om stora rovdjur och rovdjursförvaltning* från SLU/Umeå universitet 2021 (attitydundersökningen), Viltskadecenters statistik från 2024 om skador av stora rovdjur och stora fåglar på tamdjur, hundar och gröda, Viltskadecenters rapport *Stängsling mot rovdjur* från 2014 och 2021, samt rapporten *Rödlistade arter i Sverige 2020* från SLU och Artdatabanken. [REDACTED] åberopar EU-kommissionens tillkännagivande *Vägledning om strikt skydd för djurarter av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet*, Bryssel 2021. Naturskyddsföreningen åberopar bl.a. rapporten *Lynx gene flow i Fennoscandia* från SLU och Viltskadecenter 2024, och hänvisar även till attitydundersökningen. Också Jaktkritikerna åberopar attitydundersökningen.

Vad som i övrigt har framförts i målet kommer att framgå nedan.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering m.m.

Viltet är fredat och får jagas endast om detta följer av jaktlagen (1987:259) eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen (3 § första stycket jaktlagen). Jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara (27 § jaktlagen).

Av 2 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn (hädanefter ”förvaltningsförordningen”) framgår följande. För

förvaltningen av stora rovdjur ska det finnas rovdjursförvaltningsområden enligt följande.

1. Norra rovdjursförvaltningsområdet omfattar Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.
2. Mellersta rovdjursförvaltningsområdet omfattar Stockholms, Uppsala, Västra Götalands, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län.
3. Södra rovdjursförvaltningsområdet omfattar Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Skåne och Hallands län.

Efter förslag från samverkansråden ska Naturvårdsverket fastställa miniminivåer för förekomsten av björn, varg, järv och lo i vart och ett av rovdjursförvaltningsområdena och förekomsten av björn, järv och lo i vart och ett av länen inom områdena. Naturvårdsverket ska fastställa miniminivåerna inom ramen för de nationella målen för respektive art och med beaktande av arternas naturliga utbredningsområden (5 § förvaltningsförordningen).

Förutsättningen för att licensjakt efter bl.a. lo ska kunna tillåtas är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus (GYBS) hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden, se 23 c § jaktförordningen (1987:905).

Om det finns förutsättningar enligt 23 c § jaktförordningen och något annat inte följer av 24 a § samma förordning, får Naturvårdsverket besluta om licensjakt efter bl.a. lo. Ett sådant beslut får utformas och förenas med villkor som är ändamålsenliga med hänsyn till de olägenheter som förekomsten av täta rovdjurspopulationer orsakar (23 d § jaktförordningen). Naturvårdsverket får överlämna till länsstyrelserna i ett sådant rovdjursförvaltningsområde som avses i

2 § förvaltningsförordningen att besluta om licensjakt efter bl.a. lo med stöd av 23 d § jaktförordningen, under förutsättning att antalet individer av arten i rovdjursförvaltningsområdet överstiger de fastställda miniminivåerna enligt 5 § förvaltningsförordningen (24 a § andra stycket jaktförordningen).

Nämnda bestämmelser i jaktförordningen är del av Sveriges införlivande av art- och habitatdirektivet. Enligt dess artikel 12.1 ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a, med förbud mot att bl.a. avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen, oavsett hur detta görs. Lodjuret (*Lynx lynx*) omfattas av det strikta skyddet i nämnda bilaga. I artikel 16.1 anges undantagen från detta skydd vari punkt e) svarar mot kraven på licensjakt i 23 c § jaktförordningen. Den begränsade mängden för undantaget ska, enligt punkt 16.1 e, fastställas av de behöriga nationella myndigheterna.

EU-domstolen har uttalat att undantagsbestämmelserna ska tolkas restriktivt och att beslutande myndighet har bevisbördan för att det finns nödvändiga förutsättningar för varje undantag. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje åtgärd som påverkar skyddade arter endast tillåts genom beslut som är noggrant och tillräckligt motiverade och som hänvisar till de skäl, villkor och krav som anges i artikel 16.1 i direktivet (C-342/05 *Kommissionen mot Finland*, punkt 25). Vidare följer av proportionalitetsprincipen att undantag från artskydd ska stå i proportion till de behov som motiverar undantaget (C-76/08, *Kommissionen mot Malta* punkt 57 och 64).

I avgörandet C-674/17 *Tapiola*, som gällde stamvårdande jakt på varg, en art som vid tidpunkten hade strikt skydd, uttalar EU-domstolen att artikel 16.1 i princip kan utgöra grund för att bevilja ett undantag som bland annat tillåter dödande av individer inom de arter som nämns bilaga 4 a, förutsatt att vissa däri föreskrivna specifika villkor är uppfyllda (punkt 32). Härvid krävs att de

mål som eftersträvas med jakten är klart och tydligt underbyggda, att myndigheten kan styrka att undantagen är ägnade att uppnå målen, att det i tillräcklig mån fastställts att målen inte kan uppnås genom en annan lämplig lösning, att det säkerställs att jakten inte försvårar upprätthållandet av GYBS för artens naturliga utbredningsområde med bedömning på både riks- och regionnivå samt att jakten sker under strängt kontrollerade förhållanden, selektivt och i begränsad omfattning avseende ett fastställt antal individer (punkt 80). Bekämpandet av tjuvjakt kan åberopas som en metod som bidrar till att bibehålla eller återställa GYBS hos den berörda arten, och således som ett mål som omfattas av artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet (punkt 43). Det följer av försiktighetsprincipen i artikel 191.2 fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) att om en bedömning av de mest tillförlitliga och tillgängliga vetenskapliga uppgifterna fortfarande ger utrymme för en viss osäkerhet om huruvida ett sådant undantag försvårar upprätthållandet eller återställandet av GYBS hos en utrotningshotad art, får medlemsstaten inte bevilja eller tillämpa undantaget (punkt 66).

Åtgärder som vidtas i enlighet med direktivet ska ta hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov och till regionala och lokala särdrag (artikel 2.3 art- och habitatdirektivet). Detta utgör dock inte ett självständigt undantag från skyddssystemet och kan inte åberopas för att undgå skyldigheten att säkerställa att insamling av exemplar av en art i naturen är förenligt med bibehållandet av en GYBS för denna art (C-629/23 *Eesti Suurkisjad*, punkt 70).

Processuella frågor

██████████ ifrågasätter att länsstyrelsen, utifrån begreppet ”de behöriga nationella myndigheterna” i artikel 16.1 e art- och habitatdirektivet, har behörighet att besluta om licensjakt och framför bl.a. att utan sådan behörighet är beslutet en nullitet. ██████████ har begärt att förhandsavgörande ska inhämtas också avseende beslutets innehåll.

[REDACTED] begär att förvaltningsrätten, ifall den överväger att fastställa beslutet, ska inhämta förhandsavgörande i frågan om det är förenligt med art- och habitatdirektivets rekvisit ”begränsad omfattning” att tillåta årligt återkommande beståndsbegränsande jakt av en strikt skyddad art, lodjur, när den nationella tilldelningen uppgår till 11 procent av medlemsstatens totala population och jakten inte är riktad mot identifierade skadeindivider.

Förvaltningsrättens bedömning

Länsstyrelsen har fattat beslutet efter delegation från Naturvårdsverket, beslut NV-03752-24, som i sin tur fattats med stöd av 24 a § jaktförordningen. Att en länsstyrelse då är behörig myndighet att besluta om jakt kan uttolkas ur en stor mängd praxis, bl.a. Högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2016 ref. 89. En länsstyrelse är en statlig myndighet som samtidigt kan antas ha bättre förutsättningar än Naturvårdsverket att ta hänsyn till förhållandena i det enskilda länet och samråda med lokala aktörer. På denna punkt saknas skäl att ingripa mot beslutet eller att inhämta förhandsavgörande från EU-domstolen.

I övrigt bedömer förvaltningsrätten att rättsläget enligt EU-rätten, som summeras ovan i de allmänna förutsättningarna och nedan avseende de specifika förutsättningarna för licensjakt, är tillräckligt tydligt och att inhämtande av förhandsavgörande även i denna del är obehövligt. Yrkandena om detta ska därför avslås.

Stammens storlek och sammansättning, GYBS och försiktighetsprincipen

[REDACTED] framför bl.a. följande. Hela Sverige utom Gotland är det naturliga utbredningsområdet för lodjuret. Norrbottens län har inte beviljat någon licensjakt på lodjur för 2026, med motiveringen att lodjursstammen inte återhämtat sig tillräckligt. Senast licensjakt efter lodjur skedde i Norrbottens län var 2018. Att stammen återhämtar sig så långsamt inger betänkligheter över

populationens framtida bevarandestatus. Det kan mot denna bakgrund ifrågasättas om lodjuret verkligen har GYBS i hela utbredningsområdet. Länsstyrelsen har bevisbördan för att licensjakten jämte övriga riskfaktorer inte kommer att försvåra upprätthållandet av GYBS. Ett jaktuttag kan få oanade negativa konsekvenser. Att besluta om licensjakt förefaller vara ett uppenbart risktagande och inte förenligt med försiktighetsprincipen i EUF-fördraget. Vidare har beskattningsmodellen utgivits i oktober 2025 medan inventeringarna genomförs under tiden oktober 2024–mars 2025. Detta betyder att underlaget inte innehåller helt aktuella uppgifter. Enligt beskattningsrapporten är det en tidsfördröjning på två år mellan jaktbeslutets dataunderlag och möjligheten att mäta effekten av genomförd jakt. Detta innebär en uppenbar osäkerhet, och jakt borde inte beslutas på ett så bristfälligt underlag. Dessutom ska försiktighetsprincipen alltid beaktas. Den illegala jakten, som antas uppgå till cirka 10 procent av populationen, har överhuvudtaget inte beaktats. Till detta kommer annan oberäknelig mortalitet såsom trafikdödade djur, sjukdomar och andra skador som kan påverka lodjurspopulationen.

██████ framför bl.a. följande. EU är fört bakom ljuset av Sverige. Då antalet lodjur inte fick understiga det som fanns vid ingående av avtalet, redovisade Sverige endast det antal som inventerats i Mellansverige. Övriga cirka 1 000 lodjur redovisades aldrig till EU. Lodjuren är liksom vargarna isolerade från genetiskt utbyte och riskerar att drabbas av inavelsproblem över tid. Det är viktigt att bibehålla ett högre antal lodjur för att motverka att detta sker.

██████████████████ framför bl.a. följande. Lodjuret är rödlistat som sårbart eftersom arten löper stor risk att dö ut i vilt tillstånd i ett medellångt tidsperspektiv. Avseende GYBS ska ingå en bedömning av artens långsiktiga livskraft. Enligt ny genetisk forskning från år 2024 är den skandinaviska och den finska lodjurspopulationen genetiskt åtskilda, och utbytet är högst någon enskilda individ per generation. Forskarna konstaterar att detta genflöde är tillräckligt för att undvika fullständig genetisk isolering, men inte för att snabbt

eller robust stärka den genetiska variationen i den skandinaviska populationen. Det svenska referensvärdet för lodjur har fastställts utan en redovisad särskild analys av populationens effektiva storlek. Det krävs en försiktighetsbaserad bedömning som även beaktar genetiska marginaler, kumulativa effekter av jakt och annan dödlighet samt osäkerheter i populationens långsiktiga utveckling. Andra orsaker till dödlighet, dvs. illegal jakt, skyddsjakt, trafikskador och liknade faktorer, måste beaktas vid bedömningen av om licensjakten kan utföras utan att försvåra upprätthållande av GYBS. Då beslut om licensjakt i Norrbottens län inte fattats sedan år 2018, är det inte visat att lodjuret har GYBS i hela sitt utbredningsområde. Eftersom det finns risk att lodjurspopulationen i Sverige inte uppnår GYBS, anser [REDACTED] att försiktighetsprincipen måste väga extra tungt i detta fall.

[REDACTED] framför bl.a. följande. Enbart populationsstorlek är inte tillräckligt för att bedöma GYBS enligt EU-rätten. Beslutet redovisar inte hur licensjakten påverkar lodjurens genetiska variation, reproduktion och populationsstruktur. Enligt försiktighetsprincipen ska åtgärder som riskerar att försämra en arts bevarandestatus inte genomföras utan tydlig evidens. Lodjurens reproduktionstakt är relativt låg. I snitt får en hona två ungar per kull. De flesta honor får bara ungar vartannat år. Honor börjar vanligtvis reproducera sig först vid 2–3 års ålder. Ungefär hälften av alla födda ungar överlever inte till nästa vinter. De vanligaste dödsorsakerna är naturlig svält och konkurrens om föda, sjukdomar och svag kondition, predation av andra rovdjur, att modern dör t.ex. genom jakt, samt mänsklig påverkan av trafik, jakt eller störningar. Det kan noteras att i Länsstyrelsen i Norrbottens län bedömer lodjursstammen i länet ännu inte har återhämtat sig efter tidigare jakt. Jakt kan leda till färre reproducerande honor, fler unga individer och minskad genetisk stabilitet. Lodjur vandrar inte heller på samma sätt som vargen gör, varför det inte går att räkna med genetiskt tillskott från Finland. Med en så liten population finns en klar risk för inavelsdepression.

Förvaltningsrättens bedömning

Som framgår av 24 a § jaktförordningen måste antalet individer av arten i rovdjursförvaltningsområdet överstiga de fastställda miniminivåerna enligt 5 § förvaltningsförordningen. Vidare har EU-domstolen uttalat att det som huvudregel är nödvändigt att bedöma vilken inverkan ett undantag får på ett lokalt bestånd för att kunna bedöma dess inverkan på bevarandestatusen för hela det aktuella beståndet (*Tapiola* punkt 59). Detta medför dock enligt förvaltningsrättens mening inte att frånvaro av beslutad licensjakt i ett visst län kan tas till intäkt för att GYBS är hotad på nationell nivå.

Stockholms län ingår i det mellersta rovdjursförvaltningsområdet. Det överklagade beslutet är ett av åtta beslut som avser licensjakt på lodjur 2026 i detta förvaltningsområde. Sammanlagt har 74 lodjur tilldelats genom besluten för mellersta rovdjursförvaltningsområdet, och 153 i hela landet.

Naturvårdsverket har i beslut NV-02105-23, som gäller t.o.m. den 29 april 2029 så länge inte annat beslutas, angett miniminivån för lodjur i mellersta rovdjursförvaltningsområde till 347 individer, varav 19 i Stockholms län. För hela Sverige anges miniminivån till 870 lodjursindivider.

Av inventeringsrapporten framgår att vid den senaste säsongen, 2024/25, kvalitetssäkrades 234 familjegrupper i Sverige. En familjegrupp är detsamma som en föryngring, och motsvarar cirka sex individer, med mindre variationer av omräkningsfaktorn mellan olika delar av landet. I hela Sverige uppskattades antalet lodjur till mellan 1 152 och 1 581, ett spann där mittpunkten är 1 367 individer. Den svenska lodjursstammen kommer uppenbart att ligga högt över den nationella miniminivån även efter årets licensjakt om den genomförs.

Enligt beskattningsrapporten uppskattas lodjursstammen för den pågående säsongen 2025/26 till 481 individer i mellersta rovdjursförvaltningsområdet,

och en beskattning på 40 lodjur antas motsvara den potentiella tillväxttakten, vilken – oaktat vad [REDACTED] och [REDACTED] framfört – tar hänsyn till all dödlighet utom legal jakt. En licensjakt på 74 lodjur i mellersta rovdjursförvaltningsområdet kan därmed antas medföra en marginell minskning av antalet lodjur i detta förvaltningsområde, vilket dock ändå kommer att ligga högt över den av Naturvårdsverket fastställda miniminivån. Det finns en tillräcklig marginal för den osäkerhet i beskattningsrapporten som uppenbart föreligger och som särskilt påtalas av Rovdjursföreningen.

Också på länsnivå framstår miniminivån som ohotad. I inventeringsrapporten anges att Stockholms län under senaste säsongen hade 7 föryngringar av lodjur, varav 1 avser 2 föryngringar som delas med annat län och därför räknas som en halv föryngring vardera i länet.

Förvaltningsrätten finner att länsstyrelsens beslut är lämpligt med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt inte försvårar upprätthållande av GYBS avseende vare sig det lokala eller nationella beståndet. Det har enligt förvaltningsrättens mening inte framkommit tillräckliga belägg för att den svenska lodjursstammen för närvarande är hotad av inavel. Lodjur är inte en utrotningshotad art i Sverige och länsstyrelsen har inte trätt över försiktighetsprincipen. Att Norrbottens län inte igår i årets licensjakt, leder inte till annan bedömning. Det saknas skäl för ingripande mot beslutet på de rubricerade grunderna.

Licensjaktens syfte

[REDACTED] framför bl.a. följande. Det saknas stöd för beslut om återkommande jakt i populationsbegränsade syfte på en strikt skyddad art i de uttömmande undantagen i artikel 16 art- och habitatdirektivet. Varken av direktivet eller jaktförordningen framgår att undantag kan ges för jakt på en

sådan art för att verkställa politiska beslut. Någon redovisning av att licensjakten har en positiv effekt på lodjurspopulationen kan inte utläsas av beslutet.

██████████ framför bl.a. följande. Argumentet att jaktens syfte är att förhindra skada ifrågasätts eftersom endast jakthundar angripits under 2025. Lodjur attackerar inte jakthundar helt oprovocerade. De försvarar sig mot jagande hundar. Det är inte lodjuren som är problemet utan de jagande hundarna när jakthundar skadas. Det är hunden som söker upp lodjuret och aldrig tvärtom. Har man inte en hund som är ren på den art som ska jagas kanske man inte skall släppa den utan skyddsväst vid jakt.

████████████████████ framför bl.a. följande. Det är inte visat att en omfattande jakt av en strikt skyddad art, lodjur, motverkar socioekonomiska konsekvenser på ett sådan sätt att det motiverar jakten. Eftersom licensjakten riskerar att försvåra upprätthållandet av GYBS för lodjuren i Sverige får hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov inte beaktas, jfr vargdomen *Eesti Suurkijsjad*. Länsstyrelsen, som har beviljat jakt efter fyra lodjur, uppger att antalet skador på tamdjur orsakade av lodjur varierar från år till år. Under 2025 inträffade 16 angrepp, under 2024 skedde det elva angrepp, år 2023 fyra angrepp och år 2022 inga angrepp. Eftersom angreppen är koncentrerade till ett specifikt område bör skyddsjakt vara den metod som används för att hantera problemindivider.

██████████ framför bl.a. följande. Av EU-domstolens praxis framgår att ett undantag med stöd av artikel 16.1 e art- och habitatdirektivet måste ha ett ändamål som framgår av beslutet. Detta ändamål måste ha stöd i direktivet. Länsstyrelsen har inte påvisat något behov av jakt på lodjur. Lodjur äter företrädesvis rådjur. Det finns inte samma byteskonkurrens med jägare som kan uppstå när det gäller varg, vilken företrädesvis livnär sig på älg. Det finns inget stöd för att tala om en bristande acceptans för lodjur. Lodjur är tvärtom populära. Skadorna på tamdjur i flera fall är så låga att de inte finns.

Förvaltningsrättens bedömning

Varken art- och habitatdirektivet eller svensk lag anger något särskilt syfte som ska vara uppfyllt för att licensjakt ska kunna beslutas. För bedömning om syftet kan nås med annan lämplig lösning, och om undantaget är proportionerligt, måste det ändå finnas ett syfte med licensjakten. Högsta förvaltningsdomstolen har ansett att det ligger inom en överprövande domstols kompetens att pröva om det syfte som beslutsmyndigheten har angett är acceptabelt i sig (HFD 2016 ref. 89). I *Tapiola* understryks att ett tydligt angivet mål måste åberopas till stöd för undantag. Det får bara göras i konkreta enskilda fall, för att uppfylla klart definierade krav och motsvara specifika situationer (punkt 41).

Det övergripande och långsiktiga målet för svensk rovdjurspolitik inbegriper att tamdjurshållning inte påtagligt ska försvåras och att socioekonomisk hänsyn ska tas (prop. 2012/13:191 s. 1 och 29). Dock behöver det för licensjakt inte föreligga någon förestående allvarlig skada eller uppfyllas något annat av rekvisiten för skyddsjakt i 23 a § jaktförordningen. Ej heller behöver det finnas särskilda problemindivider.

I länsstyrelsens beslut utvecklas licensjaktens syfte utifrån att i Norrtälje kommun är lodjursthetheten och antalet angrepp på tamdjur högre än i övriga länet vilket leder till ökad oro och påfrestningar för djurägare. Licensjakten syftar till att stabilisera populationen inom länets beslutade förvaltningsnivå och minska risken för återkommande angrepp. Målet för förvaltningen är att möjliggöra långsiktig samexistens mellan lodjur och människor. Det förutsätter enligt länsstyrelsen både en livskraftig lodjursstam och en hög acceptans hos dem som lever nära arten. En riktad licensjakt beskrivs som ett viktigt verktyg för att skapa denna balans och minska risken för återkommande skador och konflikter. Syftet med kvoten är därmed enligt beslutet att upprätthålla en stabil populationsnivå, inte att åstadkomma en långsiktig minskning.

[REDACTED] åberopar även förekomsten av illegal jakt, vilket också i beskattningsrapporten har beaktats som en faktor som sänker lodjursstammen potentiella tillväxt. Syftet att stärka förtroendet för rovdjursförvaltningen och acceptansen för vilda lodjur i länet, vilket är ägnat att minska den sociala acceptansen för tjuvjakt, ligger enligt förvaltningsrättens mening i linje med art- och habitatdirektivet; se *Tapiola* punkt 43. Sammantaget saknas det skäl för ingripande mot beslutet på denna grund.

██████████ framför bl.a. följande. Länsstyrelsens villkor innebär att jakten kan komma att fortsätta en timme efter att det totala antalet lodjur, som beslutet omfattar, har skjutits. Dessvärre sker ofta överskjutning för att tiden mellan att jakten ska avbrytas och avlysningen är för lång. En timme är en avsevärt lång tid och risken är uppenbar att överskjutning sker av en strikt skyddad art. Det torde inte heller vara förenligt med kravet på att jakten ska ske under strängt kontrollerade förhållanden.

██████████ framför bl.a. följande. Jakten kommer att bedrivas mitt under lodjurets parningssäsong vilket bryter mot art- och habitatdirektivet. Dessutom får jägar-
na träna hundarna inför jakten redan den 1 februari, så störningen gäller från
februari till 31 mars vilket är hela parningstiden. Snödjupet är mycket högt
med inslag av skare som inte bär ett djur som flyr i panik. Detta riskerar
allvarlig skada både på det jagade lodjuret och de jagande hundarna.

[REDACTED] framför bl.a. följande. Lodjurens parningstid inleds i början av mars och sammanfaller således med jakttiden. Hundanvändning är tillåten och två hundar får samtidigt ställa eller förfölja ett och samma lodjur. Länsstyrelsen tillåter också spårning och ringning med motordrivna fordon, trots att detta enligt huvudregeln är förbjudet. Sammantaget innebär detta en intensiv jaktform med hög grad av störning av lodjurens naturliga beteenden under en biologiskt känslig period. Det riskerar att störa lodjurens rörelsemönster och sociala interaktioner, skapa instabilitet i parbildning och medföra stress som kan minska sannolikheten för lyckad parning. Utebliven eller störd reproduktion under ett enskilt år kan få konsekvenser för populationens utveckling över längre tid.

[REDACTED] framför bl.a. följande. Jakten bedrivs under lodjurens parningstid, vilket i sig bryter mot artikel 12 art- och habitatdirektivet. Den frågan berörs inte ens i beslutet. Jakt försämrar populationens långsiktiga livskraft. Honkvoter är inget bra sätt att komma till rätta med problemet eftersom det är svårt att se könet på ett lodjur vid jakt.

Förvaltningsrättens bedömning

Villkoret om högst två hundar som får ställa eller förfölja ett och samma lodjur är tillåtet enligt 4 kap. 6 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:4) om förvaltning av stora rovdjur. Villkoret om jakttid följer vad som anges i 5 kap. 4 § samma föreskrifter. Enligt sistnämnda bestämmelse är jakttiderna för licensjakt på lo i norra rovdjursförvaltningsområde hela perioden från den 1 mars till den 15 april, och i övriga delar av landet hela perioden från den 1 mars till den 31 mars. Det har enligt förvaltningsrättens mening inte framkommit att dessa villkor överträder EU-rätten.

Som [REDACTED] framfört, är huvudregeln enligt 31 § jaktlagen att jakt inte får ske från motordrivna fortskaffningsmedel. Det följer dock av 21 §

jaktförordningen att dispens får beslutas bl.a. om detta behövs för att licensjakt på lo ska kunna genomföras. Det krävs enligt paragrafen också att det inte finns någon annan lämplig lösning och att upprätthållandet av GYBS hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde inte försvåras. Undantag beslutas av den myndighet som beslutar om jakten i det enskilda fallet. Länsstyrelsen har i detta fall tillåtit motorfordon endast för att söka efter lodjursspår. Enligt beslutet ger undantaget ingen rätt att påbörja jakt med hjälp av motordrivna fordon, och ringning med fordon får inte ske på ett sätt som resulterar i att lodjuret förföljs, genschjuts eller på annat sätt drivs in i ett begränsat område där jakt kan underlättas. Förvaltningsrätten bedömer, särskilt mot bakgrund av lodjurets snabbhet, att sökning med motordrivet fordon behövs för att genomföra licensjakten och att det inte finns någon annan lämplig lösning. Förvaltningsrätten har enligt ovan bedömt att lodjurets GYBS inte är hotad, och villkoret om motordrivet fordon ändrar inte denna bedömning. Villkoret bedöms inte strida mot gällande rätt.

Förvaltningsrätten anser vidare att det av [REDACTED] ifrågasatta villkoret, att jakten inte får bedrivas senare än en timme efter att länsstyrelsen avlyst jakten, måste ses ihop med villkoret att anmälan till länsstyrelsen om fällt eller påskjutet lodjur ska ske snarast och senast en timme efter att lodjuret fällts eller påskjutits. Det framgår också av beslutet att länsstyrelsen använder SMS-tjänst och att jaktledaren minst en gång i timmen måste avlyssna länsstyrelsens telefonsvarare för information om återstående tilldelning. Förvaltningsrätten bedömer att länsstyrelsen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att motverka överskjutning till följd av eftersläpande information, en risk som inte helt kan elimineras.

Licensjakten i länet får pågå under en månad, avser högst 4 individer varav högst två får vara honor, och är inte ägnad att minska antalet lodjur till lägsta tillåtna nivå. Annat har inte framkommit än att kravet på strängt kontrollerade förhållanden är uppfyllt. Kravet på selektivitet är också uppfyllt (jfr HFD 2023

not. 39, punkt 30). Skäl saknas för ingripande mot beslutet på någon av dessa grunder.

Annan lämplig lösning

[REDACTED] framför bl.a. följande. Det går att genom förebyggande åtgärder hindra eller i vart fall minimera riskerna för lodjursangrepp på tamdjursbesättningar. En sådan förebyggande åtgärd är att sätta upp rovdjursavvisande stängsel. I en rapport från SLU/Viltskadecenter 2021 från 2021 framkom att ett stängsel bestående av färnät kompletterat med två eltrådar inte passerades av något lodjur.

[REDACTED] framför bl.a. följande. Alla förebyggande lösningar måste uttömmas framför att döda en strikt skyddad art. Det kan t.ex. vara rovdjursavvisande stängsel, att ta in tamdjur på kvällen och anpassa mänsklig verksamhet till förekomst av rovdjur. Att ett lodjur rent fysiskt kan ta sig över ett hinder innebär inte att rovdjursavvisande stängsel saknar effekt eller inte är ett relevant alternativ. Bedömningen måste ta sikte på hur lodjur normalt beter sig gentemot stängsel samt hur dessa är utformade, placerade och underhållna.

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten noterar att länsstyrelsen har beskrivit att andra åtgärder vidtas i länet för att förebygga eller mildra skador orsakade av lodjur. I beslutet nämns ersättningar vid skador, bidrag till förebyggande insatser, samråd och information som bidrar till att minska konflikter mellan människa och lodjur. Vidare anges att skrämselåtgärder har en kort eller begränsad effekt på lodjur, samt att lodjuren är mycket svåra att stänga ute från fårhagar eftersom de kan klättra, ta sig igenom och lätt hoppa över även höga stängsel. Därför är det enligt länsstyrelsen svårt att utvärdera effekten av rovdjursavvisande stängsel på skador orsakade av rovdjur.

Det som särskilt [REDACTED] har anfört om de rovdjursavvisande stängslens effektivitet, och härvid åberopat en rapport från Viltskadecenter, förtjänar att tas på allvar. En bättre dokumentation av hur länsstyrelsen har främjat rovdjursavvisande stängsel i länet skulle ha varit önskvärd.

Det framgår dock av den åberopade rapporten att försöken gjordes i djurparker, inte i lodjurens långt större naturliga utbredningsområde vari de kommer i kontakt med både inhägnade och frigående tamdjur. Härvid måste också beaktas att lodjur, liksom andra kattdjur, har en särskilt utpräglad förmåga att klättra och hoppa. Vidare ska bedömningen av om det finns annan lämplig lösning utgå från de faktiska omständigheterna vid tiden för beslutet, oaktat om det eventuellt varit lämpligt att agera på ett annat sätt i ett tidigare skede, jfr Kamrarrätten i Stockholms dom den 14 februari 2014, mål nr 3854-3856-13.

Förvaltningsrätten bedömer att syftet med licensjakten inte kan uppnås med enbart de andra åtgärder som också vidtas i länet. Också på denna grund saknas det skäl för ingripande mot beslutet.

Proportionalitetsbedömning och slutsats

[REDACTED] framför bl.a. följande. Undantag från ett strikt skydd ska vara precisa och proportionerliga, inte breda och förebyggande i största allmänhet. En central del i prövningen är skadebilden. Bedömningen av behov av licensjakt och proportionalitet måste vila på dokumenterade angrepp av lodjur på tamdjur.

[REDACTED] framför bl.a. följande. Beslutet uppfyller inte det EU-rättsliga kravet på proportionalitet. I beslutet anges inga omständigheter i den andra vågskålen, såsom lodjurens viktiga roll i ekosystemet, att de reglerar rådjursstammen och att många vill uppleva lodjur och motsätter sig jakt. Även lodjur

som överlever den stora störningen, med hundträning och jakt med lösspringande jakthundar, kan påverkas negativt i sin fortplantning.

Förvaltningsrättens bedömning

Det överklagade beslutet innebär licensjakt på 4 lodjur, i endast en kommun inom länet. Licensjaktens skador på stammens reproduktion i länet mildras genom honkvoten. Förvaltningsrätten bedömer att beslutet är proportionerligt utifrån de behov som motiverar undantag från strikt skydd.

Sammanfattningsvis anser förvaltningsrätten att länsstyrelsen har visat att samtliga krav för licensjakt är uppfyllda. Överklagandena ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-03).

Målet har avgjorts av rådmannen Daniel Wanhatalo.

I avgörandet har även nämndemännen [REDACTED] och [REDACTED] deltagit.

[REDACTED] har föredragit målet.

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LULEÅ
H 3

INKOM: 2026-02-12
MÅLNR: 252-26
AKTER: 4

Kungörelsedelgivning

Beslut om licensjakt efter lodjur i Stockholms län 2026

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholm beslutar om licensjakt efter högst fyra (4) lodjur, varav högst två (2) honor, i Norrtälje kommun, Stockholms län. Licensjakten får bedrivas enligt nedan angivna förutsättningar och villkor.

Länsstyrelsen medger tillstånd till att använda motordrivna fortskaffningsmedel för att söka efter lodjursspår på det befintliga vägnätet.

Länsstyrelsen beslutar att detta beslut ska gälla utan hinder att beslutet överklagas.

Jaktområde och tilldelning

Jaktområde: Norrtälje kommun.

Tilldelning: Fyra (4) lodjur får fällas inom jaktområdet. Av dessa får högst två (2) vara hondjur. Av jaktetiska skäl bör ungdjur i möjligaste mån fällas före föräldradjur.

Fällt eller påskjutet lodjur ska avräknas licenstilldelningen i det län där det först påsköts.

Villkor

Jakten får bedrivas från och med den 1 mars 2026 till och med den 31 mars 2026 eller till en tidigare tidpunkt om länsstyrelsen avlyser jakten.

Lodjur får jagas från och med en timme före solens uppgång till och med en timme efter solens nedgång. Under timmen efter solens nedgång får jakten endast bedrivas som vaktjakt eller smygjakt.

Avlysning

Länsstyrelsen avlyser jakten när något av följande inträffar:

- två (2) hondjur har fällts eller påskjutits och avräknats,
- totalt fyra (4) lodjur har fällts eller påskjutits och avräknats, eller
- jakttiden har löpt ut.

Licensjakt får inte bedrivas senare än en timme efter att länsstyrelsen har avlyst jakten. Jakten ska också omedelbart avbrytas om jägaren på annat sätt får kännedom om att jakten är avlyst eller att samtliga tilldelade djur har fällts.

Länsstyrelsen informerar om avlysning via telefonsvarare, SMS-tjänst och på länsstyrelsens webbplats.

Vilka får utföra jakten

Den som har jakträtt inom beslutets område får delta i licensjakt efter lodjur i det området, om jakträtten omfattar lodjur.

Den som tänker bedriva licensjakt efter lodjur ska registrera sig i Naturvårdsverkets Jägarregister enligt 49 § jaktförordningen (1987:905).

Registreringen ska göras innan jägaren inleder jakten. Anmälan kan göras via:

- Inloggning med Bank-ID:
<https://jagarregistret.naturvardsverket.se/>
- Naturvårdsverkets kundtjänst: 010-698 17 00 (ange personnummer),
- Naturvårdsverkets talsvar: 0771-18 34 11 (välj djurart och ange personnummer).

Du får ingen bekräftelse på din registrering, oavsett vilken metod du använder för att registrera dig. Däremot kan du kontrollera din registrering genom att logga in i Jägarregistret.

Jägarens ansvar

Var och en som jagar lodjur ska hålla sig informerad om hur många djur som återstår av tilldelningen i området. Den som jagar ett lodjur

sedan jakten avlysts kan komma att dömas till ansvar för jaktbrott eller grovt jaktbrott enligt 43 eller 44 §§ jaktlagen (1987:259) om man av oaksamhet inte hållit sig informerad.

Jaktledarens ansvar

- Jakt får inte bedrivas utan att en ansvarig jaktledare är utsedd inför varje jakttillfälle. Vid enskild jakt är den enskilde jägaren jaktledare.
- Jaktledaren ska före jaktens början informera samtliga jaktdeltagare om villkoren för jakten, kommunikationsbestämmelser, otillåtna skjutriktningar, gränsförhållanden samt om övriga regler som kan behövas för jaktens genomförande. Jaktledaren ska vidare informera om skyldigheten att inneha vapenlicens och giltigt statligt jaktkort.
- Jaktledaren ska minst en gång i timmen ringa länsstyrelsens telefonsvarare för information om hur många lodjur som återstår av tilldelningen.
- Jaktledaren ska ansvara för att kommunikationsvägarna under jakten säkerställer att villkoren för jakten efterlevs.
- Jaktledaren ska inför varje jakttillfälle försäkra sig om att en hund som är särskilt tränad i att spåra skadat vilt ska kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen i enlighet med 17 § andra stycket jaktförordningen.
- Jaktledaren uppmanas att underlätta för besiktningspersonal efter det att ett lodjur fällts, genom att bland annat se till att jaktdeltagarna inte trampar sönder spår vid skott- och fallplats.

Jaktmedel

Hundanvändning

Högst två hundar som ställer eller förföljer ett och samma lodjur får används samtidigt. Hundar får inte bytas under jakt på ett och samma lodjur under en och samma dag. Länsstyrelsen erinrar om att jakten ska bedrivas med en god jaktetik enligt 27 § jaktlagen och att all hundanvändning ska präglas av detta. Hänsyn ska också tas till

jakthundens välbefinnande enligt 2 kap. 9 § djurskyddslagen (2018:1192) som säger att djur inte får överansträngas.

Söka efter spår

Ringning av lodjur är endast tillåten för att söka efter spår i syfte att fastställa djurets ungefärliga vistelseplats och inte för att påverka djurets rörelser eller förhindra dess flykt. Detta innebär följande begränsningar:

1. Ringning får endast utföras för att hitta lodjursspår. Syftet ska vara att få en uppfattning om var lodjuret rör sig utan någon avsikt att inleda jakt, driva djuret i en viss riktning eller på annat sätt kontrollera djurets rörelser.
2. Ringning med fordon får inte ske på ett sätt som resulterar i att lodjuret förföljs, genskjuts eller på annat sätt drivs in i ett begränsat område där jakt kan underlättas.
3. Vid användning av fordon för ringning i syfte att spåra ska fordonet endast färdas på befintliga vägar som är markerade på Lantmäteriets karta i skala 1:50 000.
4. Detta undantag ger inte någon rätt att påbörja jakt med hjälp av motordrivna fordon. Det är endast till för att observera spår och jakt är förbjuden med fordon.

Länsstyrelsen erinrar om att skjutvapen enligt 22 § jaktförordningen inte får medföras vid färd med motordrivet fordon i terräng.

Tillåtna jaktmedel

Av Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt (NFS 2023:8) framgår att jakt efter lodjur endast får bedrivas med kulvapen och ammunition som uppfyller kraven för klass 1 och klass 2 (kap 2. 11 och 12 §§) samt med hagelgevär i kaliber 12, 16 och 20 (kap 3. 11 och 13 §§).

Det är inte tillåtet att använda fångstredskap för fångst av lodjur med stöd av detta beslut.

Hantering av fällt eller påskjutet lodjur

Anmälan av fällt eller påskjutet lodjur

1. Den som har påskjutit ett lodjur ska anmäla detta till Länsstyrelsen snarast enligt bestämmelserna i 5 b § jaktförordningen. För att jakten ska ske under strikt kontrollerade former ska anmälan om påskjutet eller fällt lodjur ske senast inom 1 timme efter skott.
2. Om lodjur påskjutits och inte blir kvar på platsen får endast sådan jakt som syftar till att fälla det påskjutna lodjuret bedrivas inom det aktuella jaktområdet. Licensjakten i övrigt får återupptas först efter medgivande från Länsstyrelsen.
3. Den som har påskjutit ett lodjur ska ansvara för att skottplatsundersökning genomförs för att ta reda på om lodjuret är skadat eller inte. Spår på skott- och fallplats får inte förstöras. Eftersök ska, om inte skottplatsundersökningen eller andra omständigheter visar att lodjuret är oskadat, genomföras fram till dess att:
 - a) djuret påträffats dött,
 - b) djuret påträffats skadat och avlivats, eller
 - c) djuret inte kan anträffas.
4. Den som har påskjutit ett lodjur ska på begäran uppvisa skottplatsen för Länsstyrelsens besiktningspersonal.
5. Den som har påskjutit ett lodjur ska redovisa till Länsstyrelsen hur skottplatsundersökning och eftersök genomförts samt dokumentera dessa åtgärder på blankett som besiktningspersonalen tillhandahåller.
6. Om skadeskjutet lodjur inte anträffats ska tillgängligt material såsom blod, hår eller spillning från det skadade djuret samlas för DNA-analys, enligt besiktningspersonalens instruktioner.

Information om tilldelning

Observera att den som jagar är skyldig att minst en gång i timmen avlyssna Länsstyrelsens telefonsvar om återstående tilldelning.

SMS-tjänsten är en service från Länsstyrelsen som endast fungerar som ett komplement.

Aktuell återstående tilldelning finns på Länsstyrelsens telefonsvar:
010-223 12 85, knappval 1.

Anmälan till länsstyrelsen om fällt eller påskjutet* lodjur ska ske **snarast, senast inom en timme efter fällt eller påskjutet lodjur.**

Aktuell återstående tilldelning finns på Länsstyrelsens telefonsvar: **010-223 12 85, knappval 1.**

För anmälan om fällt eller påskjutet lodjur, ring: **010-223 12 85, knappval 2.**

Vid anmälan ska anmälaren ange följande uppgifter:

- skyttens och jaktledarens namn och telefonnummer
- när djuret fällts eller påskjutits (datum och klockslag)
- var djuret fällts eller påskjutits (plats på karta, alternativt koordinater)
- djurets kön

*Påskjutning definieras enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om förvaltning av stora rovdjur enligt följande: Skott har avlossats mot lodjur med avsikt att fälla detta och det kan inte uteslutas att lodjuret är träffat.

För att få SMS-avisering om återstående tilldelning kan du registrera dig på länsstyrelsens hemsida senast den 25 februari 2026:

[Anmälan till SMS-tjänst](#)

Platsundersökning och eftersök av påskjutet lodjur

Enligt 28 § jaktlagen ska jägaren snarast vidta de åtgärder som behövs för att vilt som skadats vid jakt ska kunna spåras upp och avlivas. Den som har påskjutit ett djur ska omgående anmäla detta till länsstyrelsen. Skytten ansvarar för att skottplatsundersökning genomförs för att ta reda på om djuret är skadat eller inte. Spår på skott- och fallplats får inte förstöras.

Eftersök ska, om inte skottplatsundersökningen eller andra omständigheter visar att djuret är oskadat, genomföras fram till dess att:

- a) djuret påträffats dött,
- b) djuret påträffats skadat och avlivats, eller
- c) djuret inte kan anträffas.

Den som har påskjutit ett djur ska på begäran visa skottplatsen för länsstyrelsen. Den som har påskjutit ett djur ska även redovisa till länsstyrelsen hur skottplatsundersökning och eftersök genomförts samt dokumentera dessa åtgärder på särskild blankett som länsstyrelsen tillhandahåller.

Länsstyrelsen beslutar om det påskjutna lodjuret ska avräknas från kvoten eller ej. Påskjutet lodjur avräknas såvida det inte har påvisats genom fältkontrollen att djuret är oskadat.

Fälls lodjur med stöd av andra beslut eller dödas på annat sätt under den tid då licensjakt efter lodjur är tillåten ska dessa djur inte avräknas från licenstilldelningen.

Besiktning av fällt lodjur

Länsstyrelsens besiktningspersonal besiktar samtliga fällda lodjur.

- Skytten ska inom ett dygn från det att djuret fällts uppvisa hela det fällda djuret för Länsstyrelsens besiktningspersonal.
- Om länsstyrelsen så begär ska skott- och och fallplats omgående uppvisas.
- Besiktningspersonal fyller tillsammans med skytten i de blanketter för fällt lodjur som tillhandahålls av Naturvårdsverket/Statens Veterinärmedicinska Anstalt.

Hantering av skinn och kropp från fällt lodjur

Skinn från fällt lodjur tillfaller jakträttshavaren under förutsättning att:

1. Länsstyrelsens besiktningspersonal har tagit ett hudprov (ca 1x3 cm) från fällt djur. Om djuret är eller kan tänkas vara angripet av skabb ska ytterligare hudprov tas från angripen del eller delar.
2. Flådd kropp inklusive huvud överlämnas till Länsstyrelsen enligt överenskommelse med besiktningspersonal.

3. Jakten i övrigt har skett i enlighet med jaktlagstiftningen och villkoren i Länsstyrelsens beslut om licensjakt.

Skinnet ska märkas med transponder (mikrochip) av besiktningspersonal vid sidan av flåsnittet vid buk eller bröst. Uppgifter om chipnummer ska anges på särskild blankett som besiktningspersonalen tillhandahåller. Länsstyrelsens besiktningspersonal ansvarar för att flådd kropp inklusive huvud och hudprov tas om hand och fraktas till SVA. Kroppen ska vara komplett, det vill säga alla tår (exklusive klor), alla svanskotor, kraniet samt för handjur, testiklar och penisben ska medfölja kroppen.

Försäljning av skinn och kranium

Kommersiella aktiviteter som annonsering, köp, byte eller försäljning av skinn eller andra delar av lodjur samt kommersiell förevisning av lodjur är förbjudna enligt artikel 8.1 i rådets förordning (EG) 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem. För lodjur fällda i enlighet med detta beslut kan Jordbruksverket meddela undantag från förbudet genom ett CITES-intyg. CITES-intyget gäller för handel inom EU. För export av lodjur eller produkter av lodjur till länder utanför EU krävs ett särskilt exporttillstånd från Jordbruksverket.

Ytterligare information finns på Jordbruksverkets hemsida (www.jordbruksverket.se).

Beskrivning av ärendet

Lodjur i Sverige

Under inventeringssäsongen 2024/2025 kvalitetssäkrades 325 familjegrupper av lodjur i Skandinavien. Detta är en ökning med 29 familjegrupper jämfört med inventeringsresultatet 2023/2024. Av dessa familjegrupper var 91 i Norge och 234 i Sverige. De 234 familjegrupperna i Sverige motsvarar en population på 1 367 lodjur. Det totala antalet lodjur får man genom att multiplicera antalet familjegrupper med en omräkningsfaktor. För mellersta rovdjursförvaltningsområdet motsvarar denna cirka 5,48–6,24 lodjur per familjegrupp beroende på biogeografisk region (Viltskadecenter – Frank, J & Brøseth, H. 2025. Inventering av lodjur 2025).

2025 rapporterade Naturvårdsverket till EU att referensvärdet för populationsstorleken hos lodjur är 870 individer i Sverige och att arten har gynnsam bevarandestatus.

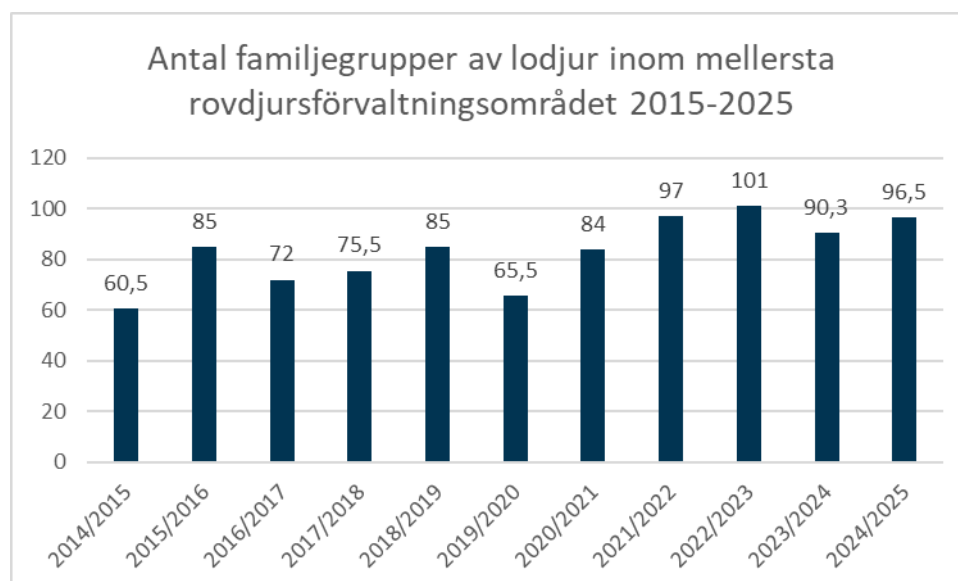
Naturvårdsverket anger i sitt beslut om att överlämna rätten att besluta om licensjakt efter lodjur till länsstyrelserna, NV-03752-24, att lodjurspopulationen legat över sitt referensvärde i flera år och bedömer populationstrenden som stabil.

Lodjur i mellersta rovdjursförvaltningsområdet

I mellersta rovdjursförvaltningsområdet ingår följande län: Stockholm, Uppsala, Västmanland, Örebro, Västra Götaland, Värmland, Dalarna och Gävleborg.

Lodjursstammen, mätt i antal inventerade familjegrupper, varierar mellan åren i mellersta rovdjursförvaltningsområdet. Det kan delvis bero på naturlig variation i reproduktionen men också på att det vissa år är svårt att inventera, på grund av brist på bra spårnö. Lodjurets populationsdynamik påverkas också av andra faktorer. I mellersta rovdjursförvaltningsområdet har det genom forskning visats att tätheten av rådjur har stor betydelse för hur lodjurspopulationen kan utvecklas i området.

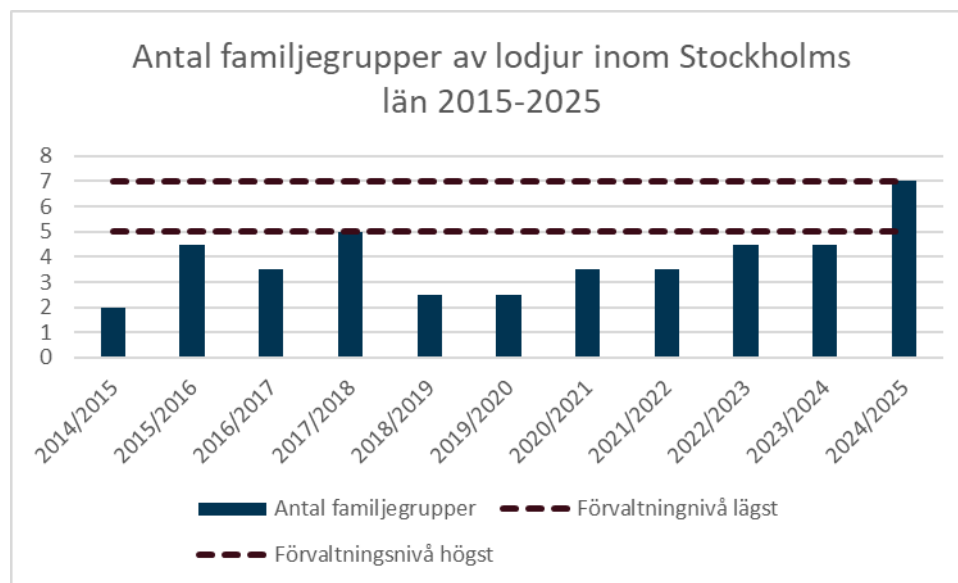
Enligt Viltskadecenters sammanställning konstaterades 96,5 familjegrupper i mellersta rovdjursförvaltningsområdet säsongen 2024/2025. Detta innebär en ökning med 6,2 familjegrupper jämfört med föregående säsong, (fig 1).

Figur 1. Diagrammet visar antalet lodjursföryngringar per år i mellersta rovdjursförvaltningsområdet sedan 2015.

Lodjur i Stockholms län

Inventeringsresultatet från 2024/2025 visar att antalet länsegna familjegrupper av lodjur är sju (7), vilket översätts till cirka 38 lodjur (fig. 2).

Figur 2. Resultatet av lodjursinventeringen i Stockholms län under perioden 2014/2015 till 2024/2025 samt förvaltningsnivån (5–7 familjegrupper).

Mål för lodjurspopulationen

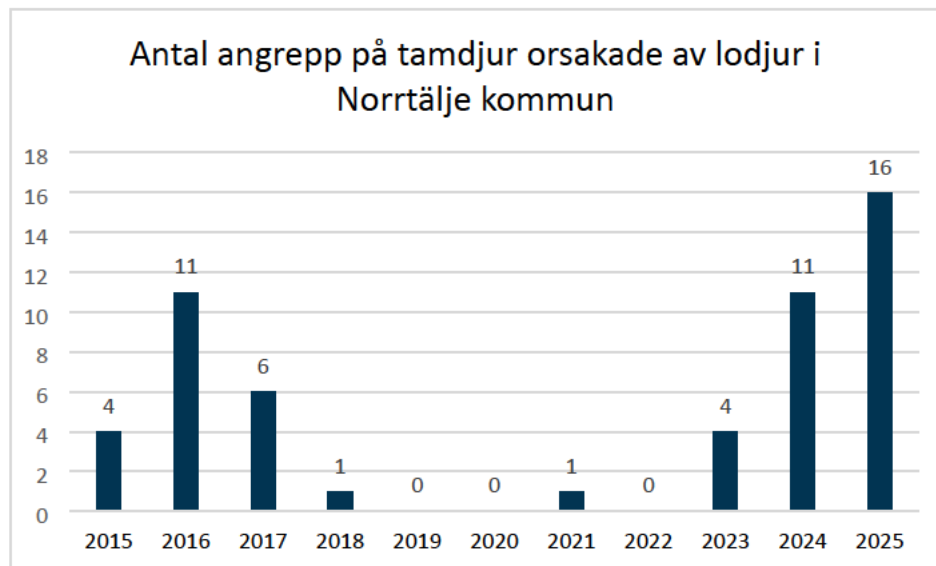
Miniminivån för lodjur i mellersta rovdjursförvaltningsområdet fastställdes 2024 till 347 individer. Detta motsvarar ca 59 årliga föryngringar. I Stockholms län fastställdes miniminivån till ca 19 individer vilket motsvarar ca 3,5 årliga föryngringar. De nationella målen för arten är att lodjursstammen ska ligga på eller över miniminivån på både rovdjursförvaltningsområdesnivå och länsnivå. Viltförvaltningsdelegationen i Stockholms län har beslutat om en förvaltningsnivå på 5–7 årliga föryngringar, vilket motsvarar ca 27,5–38,5 individer. Enligt förvaltningsplanen ska lodjursstammen regleras genom licensjakt när populationen ligger inom eller över förvaltningsnivån.

Den regionala förvaltningsplanen för rovdjur i Stockholm län, antagen av Viltförvaltningsdelegationen 2020, är ett regionalt, betydelsefullt styrdokument för lodjursförvaltningen i länet. Ett led i att skapa och bygga ett långsiktigt förtroende för

lodjursförvaltningen, samt rovdjursförvaltningen i stort, är att respektera och sträva efter att på ett ansvarsfullt sätt nå den regionalt beslutade förvaltningsnivån om 5–7 årliga föryngringar. Länsstyrelsen bedömer att en regionalt förankrad lodjursförvaltning kan inverka positivt på rapporteringsviljan från jägare och allmänhet när de observerar lodjur eller dess spår, vilket leder till en bättre inventering, större delaktighet i förvaltningen och en ökad förutsägbarhet.

Skador på tamdjur

Antalet skador på tamdjur orsakade av lodjur varierar från år till år. Majoriteten av skador på tamdjur sker i Norrtälje kommun, främst på Vaddö och fastlandet väster om Vaddö. Utmärkande är att antalet angrepp ökat kraftigt under de senaste tre åren och att det under 2025 skett 16 lodjursangrepp på tamdjur i Norrtälje kommun.

Figur 3. Antal lodjursangrepp i Norrtälje kommun, Stockholms län år 2015–2025.

Motivering till beslutet

Beslut om licensjakt efter lodjur är ett undantag från ett strikt skydd av arten och därför är möjligheten att medge licensjakt efter lodjur starkt begränsad. Jakt kan endast ske om det finns stöd i något av de undantag som finns reglerat.

Beskattningsmodell och beräknat uttag

I rapporten ”Beskattningsmodell för lodjur. Prognoser för lodjurspopulationen 2026 vid olika beskattningsnivåer under 2025”

anges effekterna av jakt på lodjurspopulationen vid olika beskattningsnivåer. För mellersta rovdjursförvaltningsområdet används en modell där tillväxttakten i lodjurspopulationen beror på tätheten av rådjur och lodjur samt biogeografisk region.

Modellen bygger på beskattning av lodjur oavsett kön och ålder. Enligt beskattningsmodellen resulterar ett jaktuttag på högst 80 lodjur inom mellersta rovdjursförvaltningsområdet i att det följande inventeringssäsong mest sannolikt finns omkring 440 lodjur.

Förvaltningsområdets lodjurspopulation bibehålls därmed över miniminivån om 347 individer och lodjursstammens gynnsamma bevarandestatus bedöms inte påverkas negativt av licensjakten. Risken att hamna under mellersta rovdjursförvaltningsområdet miniminivå bedöms enligt modellen vara ungefär 5 procent. Länsstyrelserna inom förvaltningsområdet bedömer även att det utöver licensjakten finns utrymme för skyddsjakt under 2026, om behovet skulle uppstå.

Samverkan mellan länsstyrelserna

I enlighet med propositionen "En hållbar rovdjurspolitik" har länen inom det mellersta rovdjursförvaltningsområdet samverkat i frågor gällande förvaltning av rovdjur. Beslut om licensjakt för respektive län har grundats på Naturvårdsverkets beslut om miniminivåer för lodjur, respektive läns förvaltningsplaner samt gällande författningar. Vid samverkan har länen med hjälp av beskattningsmodellen enats om ett rimligt totalt uttag samt fördelning mellan länen.

I enlighet med 3 § Förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn, har samråd även skett med det norra respektive södra förvaltningsområdet. Detta i syfte att säkerställa att det totala uttaget inte äventyrar artens gynnsamma bevarandestatus nationellt sett.

Syftet med jakten i Stockholms län

Syftet med att besluta om licensjakt i Stockholms län är att stabilisera populationen inom länets beslutade förvaltningsnivå. Detta för att skapa förutsättningar för en fortsatt hållbar lodjursförvaltning. Syftet står i enlighet med Riksdagens beslut den 10 december 2013 att anta propositionen "En hållbar rovdjurspolitik". Enligt propositionen är det mycket viktigt att de människor som

påverkas av stora rovdjur ges möjlighet att finna en delaktighet i förvaltningen.

Stockholms län bedöms ha en lodjurspopulation om cirka 38 individer enligt inventeringen. Den föreslagna tilldelningen för licensjakt 2026 uppgår till fyra lodjur och motsvarar tillväxten enligt beskattningsmodellen. Syftet med kvoten är därmed att upprätthålla en stabil populationsnivå, inte att åstadkomma en långsiktig minskning.

Med hänsyn till att populationen uppvisar tydliga mellanårsvariationer och att den totala dödligheten kan variera mellan år kombineras kvoten med styrande förvaltningsåtgärder. Dessa utgörs av en honkvot där högst två honor får fällas, oavsett ålder. Detta eftersom även yngre honor bidrar till populationens framtida reproduktionspotential. Licensjakten ska bedrivas inom ett geografisk avgränsat område där flest angrepp har konstaterats och där koncentrationen av tamdjursbesättningar och lodjurstätheten är som störst. Detta möjliggör en riktad och skadeförebyggande jakt med minsta möjliga påverkan på länets samlade reproduktionsförmåga, samtidigt som uttaget av reproduktivt värdefulla individer begränsas.

Licensjakt kan tillsammans med andra åtgärder såsom bidrag och ersättningar för skador samt samråd och information, bidra till att minska konflikter mellan människa och lodjur. Helheten är alltigenom beroende av att rovdjursförvaltningen är tydlig, förutsägbar, legitim, transparent och såväl regionalt som nationellt anpassad. Förtroendet för förvaltningen är därför enligt Länsstyrelsens bedömning en nyckelfaktor för lodjurets gynnsamma bevarandestatus i Sverige och i Stockholms län på lång sikt.

Länsstyrelsen anser att länet, med god marginal, ligger över miniminivån som Naturvårdsverket den 29 april 2024 fastställde till 19 lodjur för Stockholms län. Att tillåta en selektiv och strikt kontrollerad licensjakt i endast norra delen av länet bedömer Länsstyrelsen ligga i linje med de intentioner som redovisats ovan.

Konsekvenser för människor och näringar

Förekomst av lodjur kan innebära både möjligheter och påfrestningar för människor och verksamheter i berörda områden. I Norrtälje kommun är lodjurstätheten och antalet angrepp på tamdjur högre än i övriga delar av länet. Detta leder till ökad oro, påfrestningar för djurägare samt direkta konsekvenser i form av

skador på djur samt ökade arbetsinsatser och kostnader för förebyggande åtgärder. För berörda handlar frågan i första hand om trygghet, djurvälstånd och möjligheten att fortsätta bedriva sin verksamhet.

Licensjakten syftar till att stabilisera populationen inom länets beslutade förvaltningsnivå samt styra var och hur tätheten utvecklas för att minska risken för återkommande angrepp. En begränsad och strikt kontrollerad licensjakt inom ett avgränsat område kan fungera förebyggande och minska behovet av skyddsjakt.

Målet för förvaltningen är att möjliggöra långsiktig samexistens mellan lodjur och människor. Det förutsätter både en livskraftig lodjursstam och en hög acceptans hos dem som lever nära arten. En riktad licensjakt är ett viktigt verktyg för att skapa denna balans och minska risken för återkommande skador och konflikter.

Gynnsam bevarandestatus

Det uttag av lodjur som sammanlagt planeras att fällas vid licensjakten inom det mellersta rovdjursförvaltningsområdet bedöms inte riskera rovdjursförvaltningsområdets miniminivå på 347 lodjur och därmed inte lodjursstammens gynnsamma bevarandestatus.

Naturvårdsverket har fattat beslut om miniminivåer för lodjur. För Stockholms del är miniminivån ca 19 lodjur. I Stockholms län fanns det utifrån det senaste inventeringsresultatet 7 familjegrupper, vilket motsvarar cirka 38 lodjur, varav 6 av dessa familjegrupper är belägna i Norrtälje kommun.

Länsstyrelsen bedömer att ett uttag av fyra lodjur inte riskerar att länets lodjurspopulation hamnar under miniminivån för länet på lång sikt. Länsstyrelsen bedömer vidare att det även finns utrymme för skyddsjakt om behovet skulle uppstå, baserat på att förra årets inventering visar på en uppgång av länets lodjurspopulation. Naturvårdsverket har i sitt beslut om att delegera rätten till licensjakt efter lo till länsstyrelserna (NV-03752-24) bedömt att lodjurspopulationen har gynnsam bevarandestatus och att de senaste årens jakt inte har försvårat upprätthållandet av densamma. Populationsuppskattningarna för lodjur visar att antalet individer överstiger miniminivåerna i alla tre rovdjursförvaltningsområdena.

Skyddsjakt

Skador på tamdjur orsakade av lodjur kan hanteras genom skyddsjakt. Skyddsjakt används i huvudsak först när en skada redan har inträffat eller när risken för en omedelbar skada bedöms som hög.

Länsstyrelsen bedömer att skyddsjakt bör ses som ett komplement till, men inte som en ersättning för, licensjakt. Syftet med skyddsjakt är att avlägsna enskilda problemindivider, medan licensjakt syftar till att på ett planerat och kontrollerat sätt bidra till en balanserad förvaltning av lodjurspopulationen.

Skyddsjakt får inte användas för att reglera populationens storlek och genomförs under andra förutsättningar än licensjakt. Skyddsjakt kan därför inte ersätta behovet av en förebyggande och långsiktigt inriktad förvaltningsåtgärd.

Licensjakt ger möjlighet att arbeta mer förebyggande, minska risken för framtida skador och skapa bättre förutsättningar för en långsiktig samexistens mellan människor och lodjur.

Annan lämplig lösning

I 23 c § jaktförordningen anges att förutsättningen för att licensjakt efter lodjur ska kunna tillåtas är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Utöver licensjakt arbetar länsstyrelsen i största möjliga utsträckning även med andra åtgärder så som ersättningar vid skador, bidrag till förebyggande insatser, samråd och information som bidrar till att minska konflikter mellan människa och lodjur. Dessa åtgärder bedöms dock inte vara tillräckliga och för att begränsa skador bedömer länsstyrelsen att licensjakt utgör ett nödvändigt komplement för att ytterligare minska risken för framtida angrepp på tamdjur och därmed möjliggöra långsiktig samexistens mellan lodjur och människor.

Mot denna bakgrund bedömer länsstyrelsen att licensjakt, i form av ett riktat, selektivt och geografiskt avgränsat jaktuttag, utgör ett nödvändigt skadeförebyggande komplement till såväl skyddsjakt som övriga vidtagna åtgärder. Jakten är strikt kontrollerad och begränsad till områden där skadebilden är som mest omfattande och där behovet av förebyggande insatser bedöms vara störst.

Förebyggande åtgärder

Andra lämpliga lösningar som provas i samband med skador är exempelvis stängsling och/eller skrämsel av olika slag. Skrämsel är en åtgärd som ofta har en kort eller begränsad effekt på lodjur som orsakar skador. Lodjuren är också mycket svåra att stänga ute från fårhagar, då de kan klättra, ta sig igenom och lätt hoppa över även höga stängsel. Exempelvis är rovdjursavvisande stängsel något som provas, men att utvärdera effekten är svårt.

Länsstyrelsen gör bedömningen att förebyggande åtgärder inte är möjliga att genomföra på en skala som omfattar ett helt län eller för att förebygga att lodjur på lång sikt inte angriper tamdjur, såsom får. Enligt länsstyrelsen finns det för närvarande inte någon effektiv alternativ lösning till licensjakt.

Licensjaktens omfattning i Stockholms län

Årets jaktuttag om totalt fyra lodjur bedöms av Länsstyrelsen vara rimligt med hänsyn till samtliga ovanstående faktorer. Vid bedömning av möjligt jaktuttag i Stockholms län har hänsyn tagits till hur stor andel av Sveriges lodjursstam som finns i länet samt att jaktuttaget inte ska försvåra upprätthållandet av lodjurets gynnsamma bevarandestatus. Vidare har Länsstyrelsen utgått från en försiktighetsprincip som både tillåter eventuell skyddsjakt efter problematiska individer samt medger ett utrymme för oförutsedda händelser som kan påverka länets lodjurspopulation.

I bedömningen ingår också att risken för underbeskattning av lodjursstammen i förhållande till det regionala förvaltningsmålet är större än risken för överbeskattning, vilket ytterligare styrker att detta jaktuttag inte riskerar att påverka lodjurets gynnsamma bevarandestatus negativt. Jaktresultatet kommer att följas upp noggrant och bidra till kunskapsunderlag för kommande förvaltningsbeslut. I och med genomförandet och utvärdering av kommande års licensjakter kommer kunskapen att öka och de osäkerheter som finns att minska. Detta är vedertagen metodik inom all viltförvaltning.

Länsstyrelsens sammantagna bedömning

För att förebygga och begränsa risken för framtida angrepp på tamdjur i ett område med hög täthet av både lodjur och fårbesättningar samt för att främja samexistens mellan lodjur och människor i Stockholms län finns ingen annan lämplig lösning än licensjakt. Lodjursstammen har gynnsam bevarandestatus.

Länsstyrelsen har förenat beslutet med villkor i syfte att säkerställa att jakten bedrivs selektivt och under strängt kontrollerade former. Länsstyrelsen gör bedömningen att licensjakten bör begränsas till det område där lodjursstammen anses vara tätast och där flest angrepp inträffat, vilket är inom Norrtälje kommun.

Länsstyrelsen bedömer att licensjakten inte påverkar möjligheten för lodjurspopulationen i Sverige, mellersta rovdjursförvaltningsområdet eller länet, att med fortsatt god marginal förbli en livskraftig population med gynnsam bevarandestatus i artens naturliga utbredningsområde.

Länsstyrelsens sammantagna bedömning är att kraven för licensjakt är uppfyllda. Länsstyrelsen beslutar därför om licensjakt efter lodjur i enlighet med de villkor som framgår av detta beslut.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Beslutet fattas med stöd av 5 b-c, 9 b, 21, 23 c-d, 24 a, d och 49 §§ jaktförordningen (1987:905), Naturvårdsverkets beslut om överlämnande av rätten att fatta beslut om licensjakt efter lodjur till samtliga länsstyrelser utom Länsstyrelsen i Gotlands län (Ärendenummer: NV-09859-22) samt 10 § jaktlagen (1987:259). I beslutet beaktas skyddsreglerna i artikel 12 i rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, undantagsreglerna beträffande jakt och förvaring av jaktbyte i artikel 16 samma direktiv samt Naturvårdsverkets föreskrifter om förvaltning av stora rovdjur (NFS 2022:4).

Lodjur återfinns i bilaga 4 a till EU:s Art- och habitatdirektiv över noggrant skyddade arter beträffande vilka staterna enligt artikel 12 ska förbjuda att avsiktligt fånga eller döda exemplar i naturen. Enligt samma artikel är det förbjudet att avsiktligt störa dessa arter, särskilt under parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Lodjur får enligt 3 § jaktlagen endast jagas om det följer av jaktlagen eller föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av denna lag.

Art- och habitatdirektivets undantagsbestämmelser har införts i svensk lagstiftning genom 23 a - 29 och 31 §§ jaktförordningen. I 23 c § första stycket anges de allmänna förutsättningarna för licensjakt.

Enligt förarbetena till svensk jaktlagstiftning ska eventuella problem och skador som förorsakas av jaktbart vilt i första hand regleras genom jakt. I propositionen Sammanhållen rovdjurspolitik (prop.

2000/01:57) skriver regeringen att jakt kan hålla rovdjursstammar på en nivå som inte leder till oacceptabla förhållanden mellan människa och rovdjur.

I propositionen En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191) bedömer regeringen att samtliga rovdjursarter i Sverige har uppnått gynnsam bevarandestatus och menar att Naturvårdsverkets möjlighet till delegering av rätten att besluta om licensjakt till länsstyrelserna bör utökas. Regeringen menar att det är viktigt att det i län där miniminivån för en rovdjursart överskrids ges utrymme för en adaptiv ekosystembaserad förvaltning av denna art, så att hänsyn kan tas till bland annat vikande populationer av bytesdjur och socioekonomiska faktorer.

Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE) har på EU-kommissionens uppdrag tagit fram riktlinjer för förvaltning av stora rovdjur på populationsnivå. Riktlinjerna antogs av EU-kommissionen sommaren 2008 och kan enligt kommissionens bedömning ligga till grund för inriktningen av rovdjursförvaltningen inom EU. I riktlinjerna anges bland annat följande om möjligheterna till jakt: "från bevarandesynpunkt finns ingen principiell orsak till att populationerna av stora rovdjur ej kan tolerera vissa nivåer av jaktliga förvaltningsåtgärder eller att förvaltas under samma förutsättningar som jaktbart klövvilt eller jaktbara fågelarter. Detta förutsatt att jakten är väl hanterad, vilket i detta fall innebär effektiv inventering av populationsstorlek, fastställande av lämplig tilldelning och jaktperioder, samt noggrann åttlydnad av dessa regler. En väl organiserad jakt kan potentiellt sett vara uthållig. Artikel 16 ger i sammandrag en möjlighet att tillåta jakt, och kvarhållande av traditionella jaktmetoder".

Länsstyrelsen gör i sitt beslut om licensjakt efter lodjur en samlad bedömning utifrån de regler och undantagsregler som avses i rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, det så kallade Art- och habitatdirektivet, vilket implementerats i den svenska jaktlagstiftningen och artskyddsförordning (2007:845). Länsstyrelsen föreskriver i sitt beslut om de villkor som ska gälla för licensjakt efter lodjur samt de villkor som framgår av Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lodjur.

Information

Jakt som inte följer villkoren i detta beslut sker utan stöd av beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen.

Straffbestämmelserna för jaktbrott finns i 43–44 §§ samma lag.

Lodjur som är fredade tillfaller staten enligt 33 § jaktförordningen. Naturvårdsverket ska enligt 38 § jaktförordningen bestämma hur omhändertagna djur ska hanteras.

Länsstyrelsen upplyser om att jakten ska bedrivas med största möjliga hänsyn till såväl berörd art som övrig fauna samt rekreationssökande allmänhet.

Kungörelsedelgivning

Länsstyrelsen beslutar att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelsedelgivning. Beslutet fattas med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932). Beslutet finns under överklagandetiden tillgängligt på länsstyrelsens hemsida [Stockholm | Länsstyrelsen Stockholm](#).

Du kan överklaga beslutet

Se information nedan hur du kan överklaga beslutet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Cecilia Skingsley med vilthandläggare Paula Jonsson och Rebecca Hansson Järnving som föredragande. I den slutgiltiga versionen har även jurist Sara Linde medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

1. Naturvårdsverket
2. Polisen i Stockholm län
3. Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA
4. Viltförvaltningsdelegationen i Stockholms län
5. Länsstyrelserna i mellersta rovdjursförvaltningsområdet
6. Skandinaviska lodjursprojektet Skandlynx
7. Jordbruksverket

Du kan överklaga beslutet hos förvaltningsrätten

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- Person- eller organisationsnummer.
- Telefonnummer där du kan nås dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).
- E-postadress.
- Annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå dig.

Om du har handlingar som du anser stödjer ditt överklagande bifogar du kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet uppge sitt namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 62188-2025.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.